

6

Rynek pracy. Wynagrodzenia

Labour market. Wages and salaries

UWAGI OGÓLNE

Pracujący

1. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Nie ujęto pracujących w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Do pracujących według faktycznego miejsca pracy zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego;
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
  - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych, z pewnymi wyłączeniami od 2002 r.; patrz ust. 2 na str 103,
  - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
  - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz innych spółdzielni powstałych na ich bazie i spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Dane **dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

2. Dane **dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII w latach 2002-2009** wyszacowano na podstawie wyników Narodowego Spisu powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Od 2002 r. do pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie nie zalicza się osób pracujących:

GENERAL NOTES

Employed persons

1. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income. Data do not include employment in budgetary entities conducting activities in the field of national defence and public safety. Employment by actual workplace includes:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment or election) or service relation;
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
  - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), i.e., working on private farms (with area up to 1 ha and more than 1 ha of agricultural land) as well as individual owners of livestock who do not possess agricultural land, with some exceptions since 2002 – see item 2 on page 103,
  - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture,
  - c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' co-operatives, other co-operatives set up on the basis of the mentioned above co-operatives and agricultural farmers' co-operatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

Data **concerning employment as of 31 XII** are presented without converting part-time employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

2. Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII in 2002-2009** were estimated on the basis of the results of the Population and housing Census as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

Since 2002 the following employed persons are not included in the employed on private farms:

- 1) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby;
- 2) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1,0 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby.

3. Dane dotyczące **przeciętnego zatrudnienia** ujmują wyłącznie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy. Informacje dotyczą pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Bezrobotnie

1. Dane o liczbie **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415) z późn. zm., określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę niezatrudnioną i niewykonyującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie wieczorowym albo zaocznym lub eksternistycznym, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:

- 1) ukończyła 18 lat;
- 2) nie osiągnęły wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) z późn. zm.,
- 3) nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia innej pracy zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenie pozarolniczej działalności, nie pobiera: nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego;

- 1) *on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs;*
- 2) *on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs.*

3. *Data concerning **average paid employment** include exclusively employees hired on the basis of an employment contract. Information concerns full- and part-time paid employees in terms of full-time paid employees.*

Unemployment

1. *Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (consolidated text, Journal of Laws of 2008 No. 69, item 415, as amended), are classified as unemployed.*

*An **unemployed person** is understood as a person not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in the evening, weekend and extra curriculum education system, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, if he/she fulfilled among others, the following conditions:*

- 1) *is aged 18 or more;*
- 2) *have not reached retirement age referred to Article 24, item 1a and 1b as well as Article 27, item 2 and 3 of the Law on Pension from the Social Insurance Fund (Journal of Laws 2009 No 153, item 1227, with later amendments).*
- 3) *have not acquired the right to retirement pay or pension resulting from an inability to work, pension due to training, social pension, survivor's pension in the amount exceeding a half of minimum remuneration for work or after having been employed or after termination of non-agricultural economic activities, and does not receive: a compensation payment to teachers, a pre-retirement benefit allowance, a rehabilitation benefit, a sick or maternity benefit or a benefit in the amount of a maternity benefit;*

- 4) nie jest właścicielem lub posiadaczem (samodzielnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych;
  - 5) nie podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;
  - 6) nie uzyskuje przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym z działów specjalnych produkcji rolnej, chyba, że dochód z działów specjalnych produkcji rolnej, obliczony dla ustalenia podatku dochodowego od osób fizycznych, nie przekracza wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 2 ha przeliczeniowych ustalonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o podatku rolnym, lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w takim gospodarstwie;
  - 7) nie posiada wpisu do ewidencji działalności gospodarczej albo nie podlega – na podstawie odrębnych przepisów – obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników;
  - 8) nie jest tymczasowo aresztowana lub nie odbywa kary pozbawienia wolności z wyjątkiem kary pozbawienia wolności odbywanej poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego;
  - 9) nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych;
  - 10) nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego;
  - 11) nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania;
  - 12) nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.
- 4) *is not the owner or holder (sole or dependent) of agricultural real estate with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha;*
  - 5) *is not subject to retirement and pension insurance from full-time work due to being a spouse or a member of an agricultural household with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha;*
  - 6) *does not have an income from special sections of agricultural production subject to an income tax unless an income from special sections of agricultural production calculated for the purpose of determining personal income tax does not exceed the amount of an average income from work in individual agricultural holding from 2 convertible ha determined by the President of the Central Statistical Office on the basis of regulations on agricultural tax or is not subject to pension scheme contributions from permanent work as a spouse or household member in such holding;*
  - 7) *does not have an entry in the register of economic activity or is not subject - on the basis of separate provisions - to compulsory social security except for social security of farmers;*
  - 8) *is not temporarily under arrest or not serving a prison sentence except for a prison sentence served under an electronic surveillance system outside a penal institution;*
  - 9) *does not receive monthly income of the amount exceeding half of minimal remuneration for work, excluding income generated from money gathered on bank accounts;*
  - 10) *does not receive, on the basis of the regulations concerning social welfare, a permanent social benefit;*
  - 11) *does not receive, on the basis of regulations concerning family allowances, nursing allowance or allowance supplementary to family benefit due to single parenthood and losing rights to the unemployment benefit due to the expiry of the legal duration of benefit receiving;*
  - 12) *does not receive after termination of employment training.*

Za bezrobotnego nie uważa się osoby odbywającej szkolenie lub staż u pracodawcy, a także od 1 VI 2004r. również młodocianego absolwenta oraz osoby odbywającej przygotowanie zawodowe w miejscu pracy.

Do 31 V 2004 r. obowiązywała ustawa z 14 XII 1994r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (tekst jednolity Dz. U. z 2003 Nr 58, poz. 514) z późn. zm.

Since 1997 a person undergoing a training, an internship with an employer as well as since 1 VI 2004 a juvenile school-leaver and a person undergoing a professional training at the workplace is not considered as an unemployed.

Until 31 V 2004 the Law on Employment and Combating Unemployment of 14 XII 1994 (consolidated text, Journal of Laws of 2003 No. 58, item 514, as amended) was in force.

2. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę bezrobocia rejestrowanego podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników spisów.

3. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

4. Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;

2. The registered unemployment rate is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

The registered unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the censuses results.

3. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents, for which the person injured received a one-off compensation due to permanent or long-term health damage within a given year.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

4. Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employers on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.

Every accident is treated equally to accident at work, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- 1) during a business trip;
- 2) during a training within the scope of common self-defence;

3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 5) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 6) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 7) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 8) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 9) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 10) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

5. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

6. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

3) *at performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer.*

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) *practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;*
- 2) *performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions;*
- 3) *carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;*
- 4) *stay – on the basis of appointment issued by powiat labour office or other institution – at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;*
- 5) *performance of work, by members of agricultural producers' co-operatives, agricultural farmers' co-operatives and by other persons treated equally to members of co-operatives, for the benefit of these co-operatives;*
- 6) *performance or co-operation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;*
- 7) *performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or co-operation at conducting them;*
- 8) *performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergy;*
- 9) *performing supplementary forms of military service;*
- 10) *education at the National School of Public Administration by students, who receive scholarships.*

5. A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

6. A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

7. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według wydarzeń je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz przyczyn wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym sumą przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy (do 2004 r. określone jako wydarzenia bezpośrednio powodujące urazy) pogrupowano od 2005 r. zgodnie z zaleceniem EUROSTAT-u.

Wynagrodzenia

1. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

2. Dane o przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto przypadających na 1 zatrudnionego obejmują zaliczki na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzone z dniem 1 I 1999 r. zgodnie z ustawą z dnia 13 X 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585) z późn. zm.

7. *Accidents at work are classified, i.e., according to contact – mode of injury which directly cause them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their causes (all short-comings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Contact –mode of injury (until 2004 defined as events directly causing injury) since 2005 are grouping according to the EUROSTAT recommendation.*

Wages and salaries

1. *The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:*

- *personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,*
- *payments from profit and balance surplus in co-operatives,*
- *annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,*
- *fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.*

2. *Data regarding the average monthly gross wages and salaries per paid employee include the deduction from pay for personal income taxes and contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employee, introduced on 1 I 1999, in accordance with the Law on the Social Security System, dated 13 X 1998 (consolidated text, Journal of Laws of 2009 No. 205, item 1585, as amended).*

TABL. 1 /49/. PRACUJĄCY W GOSPODARCE NARODOWEJ ^a
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS IN NATIONAL ECONOMY ^a
As of 31 XII

SEKCJE	2005	2010	2011	2012	2013			SECTIONS
					ogółem total	w tym sektor publiczny of which public sector	z ogółem kobiety of total women	
O G Ó Ł E M	107684	108969	107028	106625	108161	46174	57600	TOTAL
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	494	213	230	279	277	#	168	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	23442	15808	15338	15799	16194	2420	5054	Industry
górnictwo i wydobywanie przetwórstwo przemys- łowe.	28	50	51	87	48	-	#	mining and quarrying
wytwarzanie i zaopatry- wanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wod- ną i gorącą wodę ^Δ . .	20124	12572	12166	12724	13113	792	4251	manufacturing
dostawa wody; gospo- darowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ	2175	2109	2056	1889	1897	#	506	electricity, gas, steam and air conditioning supply
Budownictwo	1115	1077	1065	1099	1136	#	#	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Handel; naprawa pojaz- dów samochodowych ^Δ	4634	6012	5664	5792	5307	165	776	Construction
Transport i gospodarka magazynowa	14626	15057	15210	14865	15381	10	8944	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ	11246	11255	11391	11545	11329	5865	3412	Transportation and storage
Informacja i komunikacja	2090	2646	2539	2151	2144	512	1388	Accommodation and catering ^Δ
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa. . . .	2982	3371	3725	3955	4185	265	1509	Information and commu- nications
Obsługa rynku nierucho- mości ^Δ	4639	4489	4857	4270	4517	1102	3258	Financial and insurance activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2075	1955	2045	1998	2080	1008	1298	Real estate activities
Administrowanie i dzia- łalność wspierająca ^Δ . .	2066	2617	2474	2289	2129	215	1129	Professional, scientific and technical activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne . .	4331	9012	7618	7433	7753	339	3400	Administrative and sup- port service activities
Edukacja	9719	10695	10578	10510	10776	10776	7274	Public administration and defence; compul- sory social security
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna . . .	14997	15259	15200	15410	15524	14053	11493	Education
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8176	8289	8135	8324	8548	7851	7259	Human health and social security
Pozostała działalność usługowa	1872	1805	1742	1649	1698	1500	1038	Arts, entertainment and recreation
	295	486	282	356	319	#	200	Other service activities

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz Indywidualne gospodarstwa rolne.

^a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as private farms.

TABL. 2 /50/. PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE ^a
AVERAGE PAID EMPLOYMENT ^a

SEKCJE	2005	2010	2011	2012	2013		SECTIONS
					ogółem <i>total</i>	w tym sektor publiczny <i>of which public sector</i>	
OGÓŁEM	93035	89610	89239	88914	87412	42887	TOTAL
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	193	33	83	84	88	–	<i>Agriculture, forestry, hunt- ing and fishing</i>
Przemysł	20162	13914	13750	14561	14844	1747	<i>Industry</i>
górnictwo i wydobywanie	225	248	206	#	#	–	<i>mining and quarrying</i>
przetwórstwo przemy- słowe	18410	12176	12051	12813	13071	#	<i>manufacturing</i>
wytwarzanie i zaopatry- wanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wod- ną i gorącą wodę ^Δ . .	442	365	385	#	#	–	<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
dostawa wody; gospo- darowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ	1085	1125	1108	1158	1195	#	<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Budownictwo	4376	4910	4988	4735	4025	#	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojaz- dów samochodowych ^Δ	8383	8618	8623	8171	8043	–	<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>
Transport i gospodarka magazynowa	9438	6231	6567	6736	6764	2063	<i>Transportation and stor- age</i>
Zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ	1220	1672	1439	1383	1428	470	<i>Accommodation and catering^Δ</i>
Informacja i komunikacja	1789	2687	3134	3420	3545	#	<i>Information and commu- nications</i>
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa . . .	5032	3838	3792	3516	3213	1621	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nierucho- mości ^Δ	1627	2502	2352	1796	1693	858	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1065	1893	2024	1847	1725	184	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i dzia- łalność wspierająca ^Δ . .	2864	4547	4114	4094	4137	#	<i>Administrative and sup- port service activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne . .	11146	12394	12282	12235	11954	11954	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Edukacja	15228	14974	15111	15481	15049	13692	<i>Education</i>
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna . . .	8722	9394	9258	9171	9242	8493	<i>Human health and social security</i>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1575	1695	1539	1483	1478	1425	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Pozostała działalność usługowa	215	308	182	202	188	–	<i>Other service activities</i>

^a Bez podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób; bez zatrudnionych za granicą oraz bez fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

^a Excluding entities employing up to 9 persons; excluding persons employed abroad, foundations, associations and other organisations

TABL. 3 /51/. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA I OFERTY PRACY
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AND JOB OFFERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	25484	16500	16942	19143	18478	TOTAL
mężczyźni	12290	8495	8435	9799	9328	men
kobiety	13194	8005	8507	9344	9150	women
Z liczby ogółem:						Of total number:
dotychczas niepracujący	5843	3460	3540	4117	3329	previously not employed
w okresie 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki ^a . . .	827	724	555	616	541	in period of 12 months since completion of education ^a
w tym w szkole wyższej ^b	444	430	283	280	226	of which in tertiary education ^b
bez kwalifikacji zawodowych	7307	4913	5433	6094	5562	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładów pracy . . .	347	40	40	174	649	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^c . . .	17004	6223	8112	9614	9952	long-term unemployment ^c
posiadający prawo do zasiłku samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia ^d	1536	2152	2324	2558	2528	possessing benefit rights bringing up single-handed at least one child aged 18 and less ^d
niepełnosprawni	397	668	749	790	755	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	14,1	9,7	9,9	11,0	10,6	Registered unemployment rate in %
Oferty pracy	371	290	167	191	465	Job offers

^a Potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły, kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub zdobycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. ^b Dotyczy osób, które nie ukończyły 27 lat. ^c Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresu odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy. ^d Do grudnia 2007 r. były to osoby samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a Confirmed by a diploma, certificate or other document, full-time occupational courses with the duration of at least 24 months or acquisition of the rights to perform a job as disabled persons. ^b Data concern persons who were under 27 years of age. ^c Persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of traineeship and occupational preparation at the workplace.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 4 /52/. BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI ^a
NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS
REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS ^a

LATA YEARS KWARTAŁY QUARTERS	Bezrobotni nowo zarejestrowani <i>Newly registered unemployed persons</i>				Bezrobotni wyrejestrowani <i>Persons removed from unemployment rolls</i>		
	ogółem <i>total</i>	z liczby ogółem <i>of total number</i>			ogółem <i>total</i>	z liczby ogółem <i>of total number</i>	
		kobiety <i>women</i>	dotychczas niepracujący <i>previously not employed</i>	zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy <i>terminated for company reasons</i>		kobiety <i>women</i>	z tytułu podjęcia pracy <i>received jobs</i>
2005	25450	12157	8395	63	27571	13004	11315
2010	30271	13739	8652	43	28087	12230	9594
2011	26191	11984	6726	57	25749	11482	10368
2012	25603	11484	6717	194	23402	10647	9491
2013	25091	11372	5344	1106	25756	11566	11136
I	6896	3012	1673	306	5596	2651	2524
II	5477	2431	1007	308	6552	2764	2835
III	6225	3053	1223	286	7227	3134	2911
IV	6493	2876	1441	206	6381	3017	2866

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 5 /53/. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE
As of 31 XII

WIEK	2005	2010	2011	2012	2013		AGE
					ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
OGÓŁEM	25484	16500	16942	19143	18478	9150	TOTAL
24 lata i mniej . .	3533	2095	1843	2116	1798	962	24 and less
25 – 34	7153	5008	4934	5373	4889	2792	25 – 34
35 – 44	4882	3123	3449	4008	3967	2181	35 – 44
45 – 54	7933	3740	3769	3981	3719	1844	45 – 54
55 lat i więcej . .	1983	2534	2947	3665	4105	1371	55 and more

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 6 /54/. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY I STAŻU PRACY
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	2013		SPECIFICATION
					ogółem total	w tym kobiety of which women	
OGÓŁEM	25484	16500	16942	19143	18478	9150	TOTAL
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA							
<i>BY EDUCATIONAL LEVEL</i>							
Wyższe	2500	2776	2887	3239	3246	2058	Tertiary
Policealne i średnie zawodowe	4615	3176	3370	3693	3675	2010	Post-secondary and vocational secondary
Średnie ogólnokształcące	2113	1698	1731	2013	2046	1304	General secondary
Zasadnicze zawodowe	6147	3822	3975	4589	4435	1508	Basic vocational
Gimnazjalne ^a , podstawowe i niepełne podstawowe	10109	5028	4979	5609	5076	2270	Lower secondary ^a , primary and incomplete primary
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ^{bc}							
<i>BY DURATION OF UNEMPLOYMENT ^{bc}</i>							
3 miesiące i mniej	4802	5727	4889	5311	4986	2171	3 months and less
3 – 6	3222	3168	3004	3179	2874	1471	3 – 6
6 – 12	3832	3653	3598	3847	3367	1670	6 – 12
12 – 24	4510	3037	3436	3754	3553	1819	12 – 24
powyżej 24 miesięcy	9118	915	2015	3052	3698	2019	more than 24 months
WEDŁUG STAŻU PRACY ^c							
<i>BY WORK SENIORITY ^c</i>							
Bez stażu pracy	5843	3460	3540	4117	3329	1594	No work seniority
Ze stażem pracy:							With work seniority:
1 rok i mniej	7135	4090	4117	4604	4830	2283	1 year and less
1 – 5	3975	2901	2932	3231	3084	1532	1 – 5
5 – 10	2645	1879	1930	2185	2224	1245	5 – 10
10 – 20	2637	1684	1799	2021	1987	1123	10 – 20
20 – 30	2772	1886	1996	2264	2255	1080	20 – 30
powyżej 30 lat	477	600	628	721	769	293	more than 30 years

^a Dotyczy lat 2005 i 2010. ^b Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. ^c Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3 – 6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a Concerns 2005 and 2010. ^b From the date of registering in a labour office. ^c Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3 – 6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 7/55/. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ^a
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION
Podejmujący zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	19	146	116	145	134	Persons undertaking employment in intervention works
w tym kobiety	11	110	87	114	105	of which women
Podejmujący zatrudnienie przy robotach publicznych	489	1042	738	599	854	Persons undertaking employment in public works
w tym kobiety	283	379	250	238	348	of which women
Rozpoczynający szkolenie.	1505	1175	350	581	686	Persons starting training
w tym kobiety	721	510	157	226	226	of which women

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 8 /56/. POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY ^a (poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi)
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ^a (excluding private farms)

SEKCJE SECTIONS	Wypadki Accidents		Poszkodowani w wypadkach Injured persons in accidents					
	ogółem total	w tym zbiorowe of which mass	ogółem total	śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	łżejszych lighter	z ogółem kobiety of total females	
OGÓŁEM	2005	1679	3	1682	9	8	1665	477
TOTAL	2010	1116	4	1121	3	5	1113	420
	2011	1187	5	1195	4	6	1185	456
	2012	1096	9	1106	1	7	1098	391
	2013	1113	4	1119	2	5	1112	426
Przemysł . . . . . Industry		224	–	224	1	3	220	35
przetwórstwo przemysłowe. . . manufacturing		190	–	190	1	2	187	33
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply		17	–	17	–	1	16	1
dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ . . . . . water supply; sewerage, waste management and remediation activities		17	–	17	–	–	17	1
Budownictwo . . . . . Construction		50	–	50	–	–	50	3

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in the given year.

TABL. 8 /56/. POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY ^a(poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi) (dok.)
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ^a (excluding private farms) (cont.)

SEKCJE SECTIONS	Wypadki Accidents		Poszkodowani w wypadkach Injured persons in accidents				z ogółem kobiety of total females
	ogółem total	w tym zbiorowe of which mass	ogółem total	śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	lżejszych lighter	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ . . . . . <i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>	143	–	143	–	–	143	92
Transport i gospodarka magazynowa . . . . . <i>Transportation and storage</i>	178	–	178	1	–	177	37
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering ^Δ</i>	23	–	23	–	–	23	13
Informacja i komunikacja . . . . . <i>Information and communications</i>	16	–	16	–	–	16	3
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa . . . . . <i>Financial and insurance activities</i>	17	1	18	–	–	18	12
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	18	–	18	–	1	17	9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna . . . . . <i>Professional, scientific and technical activities</i>	13	–	13	–	–	13	5
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ . . . . . <i>Administrative and support service activities</i>	140	–	140	–	–	140	20
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne. . . . . <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	71	3	76	–	–	76	32
Edukacja . . . . . <i>Education</i>	98	–	98	–	1	97	81
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna . . . . . <i>Human health and social security</i>	102	–	102	–	–	102	74
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją . . . . . <i>Arts, entertainment and recreation</i>	14	–	14	–	–	14	4
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	6	–	6	–	–	6	6

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in the given year.

TABL. 9 /57/. WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY ^a
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	W tym <i>Of which</i>					
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>agriculture, forestry and fishing</i>	przemysł industry		budo- wnictwo <i>construction</i>	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ <i>trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>	transport i gospodar- ka magazy- nowa <i>transport and storage</i>
			razem <i>total</i>	w tym przetwór- stwo prze- mysłowe <i>of which manufac- turing</i>			

WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY

EVENTS CAUSING INJURY

OGÓŁEM... 2005	1682	12	628	592	75	117	230
TOTAL 2010	1121	–	256	218	63	131	167
2011	1195	–	240	181	54	139	205
2012	1106	–	254	199	43	150	163
2013	1119	–	224	190	50	143	178
w tym: <i>of which:</i>							
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi. . . . . <i>Contact with electrical voltage, temperature, hazardous substances and chemicals</i>	36	–	11	10	3	2	2
w tym z preparatami chemicznymi. . . . . <i>of which chemicals</i>	7	–	1	1	1	–	–
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie. . . . . <i>Drowned, buried, enveloped</i>	1	–	–	–	–	–	1
Zderzenie z lub uderzenie w: <i>Horizontal or vertical impact with or against:</i>							
nieruchomy obiekt . . . <i>a stationary object</i>	304	–	67	56	15	39	38
obiekt w ruchu . . . . . <i>object in motion</i>	201	–	54	49	10	24	48
w tym przez: <i>of which by:</i>							
spadający obiekt . . . <i>falling object</i>	90	–	20	16	5	11	23
poruszający się lub transportowany obiekt. . . . . <i>moving or transported object</i>	34	–	8	8	2	6	8

^a Zgłoszonych w danym roku.
^a Registered in the given year.

TABL. 9 /57/. WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY ^a (cd.)
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	W tym <i>Of which</i>					
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>agriculture, forestry and fishing</i>	przemysł industry		budo- wnictwo <i>construction</i>	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ <i>trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>	transport i gospodar- ka magazy- nowa <i>transport and storage</i>
			razem <i>total</i>	w tym przetwór- stwo prze- mysłowe <i>of which manufac- turing</i>			
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym . . . . . <i>Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent</i>	207	–	29	27	13	34	22
w tym kontakt z przed- miotem ostrym. . . . . <i>of which contact with sharp material agent</i>	141	–	25	23	5	31	10
Uwięzienie, zmiżdżenie <i>Trapped, crushed</i>	73	–	21	18	2	18	13
Obciążenie psychiczne lub fizyczne . . . . . <i>Physical or mental stress</i>	148	–	23	16	5	19	36
w tym obciążenie układu mięśniowo- -szkieletowego . . . . . <i>of which physical stress on the muscular–skel- etal system</i>	129	–	21	14	3	18	27
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia <i>Aggression human or animal</i>	28	–	–	–	1	–	7
Pozostałe. . . . . <i>Others</i>	115	–	19	14	1	7	10
PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS							
OGÓŁEM 2005	2731	31	1065	1008	119	238	362
TOTAL 2010	2151	–	565	491	152	286	291
2011	2314	–	548	415	111	292	430
2012	2179	–	619	484	74	306	317
2013	2152	–	498	423	103	303	335
Niewłaściwy stan czynni- ka materialnego . . . . . <i>Inappropriate condition of material objects/ agents</i>	177	–	45	39	11	18	31
Niewłaściwa organizacja: <i>Inappropriate organiza- tion of:</i>							
pracy . . . . . <i>work</i>	117	–	61	57	8	13	11

^a Zgłoszonych w danym roku.
^a Registered in the given year.

TABL. 9 /57/. WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY ^a (dok.)
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	W tym <i>Of which</i>					
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>agriculture, forestry and fishing</i>	przemysł industry		budo- wnictwo <i>construction</i>	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ <i>trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>	transport i gospodar- ka magazy- nowa <i>transport and storage</i>
			razem <i>total</i>	w tym przetwór- stwo prze- mysłowe <i>of which manufac- turing</i>			
Niewłaściwa organizacja: (dok.) <i>Inappropriate organization of: (cont.)</i>							
stanowiska pracy . . . . <i>work post</i>	136	–	43	42	8	26	15
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czyn- nikiem materialnym . . <i>Absence or inappropriate use of material objects/ agents</i>	157	–	45	37	8	22	12
Nieżywanie sprzętu ochronnego . . . . . <i>Not using protective equip- ment</i>	30	–	12	11	2	4	2
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pra- cownika . . . . . <i>Inappropriate wilful em- ployee action</i>	158	–	31	27	8	31	10
Niewłaściwy stan psycho- fizyczny pracownika ^b <i>Inappropriate mental- -physical condition of employee ^b</i>	26	–	1	1	–	2	6
Nieprawidłowe zachowa- nie się pracownika . . . <i>Incorrect employee action</i>	1127	–	236	188	52	160	197
Inne . . . . . <i>Others</i>	224	–	24	21	6	27	51

^a Zgłoszonych w danym roku. ^b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

^a Registered in the given year. ^b Caused by, i.a.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 10 /58/. ABSENCJA SPOWODOWANA WYPADKAMI PRZY PRACY
ABSENCE RESULTING FROM OCCUPATIONAL ACCIDENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba poszkodowanych w wypadkach powodujących zwolnienia lekarskie ^a Number of persons injured in accidents at work ^a							Liczba dni niezdolności do pracy The number of days of incapacity to work
	ogółem total	1–3 dni 1–3 days	4–20	21 dni i więcej 21 days and more	1–3 dni 1–3 days	4–20	21 dni i więcej 21 days and more	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				w % ogółu poszkodowanych ^b in % of total persons injured ^b			
OGÓŁEM 2005	1673	20	628	936	1,2	37,5	55,9	67621
TOTAL 2010	1118	15	411	593	1,3	36,8	53,0	42653
2011	1191	22	462	598	1,8	38,8	50,2	42731
2012	1105	19	476	583	1,7	43,1	52,8	41727
2013	1117	23	426	551	2,1	38,1	49,3	40515
Przemysł . . . . . Industry	223	4	76	130	1,8	33,9	58,0	9193
przetwórstwo przemy- słowe . . . . . manufacturing	189	4	65	108	2,1	34,4	57,1	7553
wytwarzanie i zaopatry- wanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wo- dną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	17	–	2	15	–	11,8	88,2	824
dostawa wody; gospo- darowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ . . . . . water supply; sewerage, waste management and remediation activities	17	–	9	7	–	52,9	41,2	816
Budownictwo . . . . . Construction	50	2	19	24	4,0	38,0	48,0	1951
Handel; naprawa pojaz- dów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	143	3	61	58	2,1	42,7	40,6	4156
Transport i gospodarka magazynowa . . . . . Transportation and storage	177	1	61	109	0,6	34,5	61,6	7729
Zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ . . . . . Accommodation and catering ^Δ	23	–	9	10	–	39,1	43,5	603
Informacja i komunikacja Information and commu- nications	16	1	10	2	6,3	62,5	12,5	202

^a Bez poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz wypadkach, dla których nie odnotowano niezdolności do pracy. ^b W danej sekcji gospodarki narodowej.

^a Without persons injured in fatal accidents and accidents resulting in incapacity to work. ^b In data section of the national economy.

TABL. 10 /58/. ABSENCA SPOWODOWANA WYPADKAMI PRZY PRACY (dok.)
ABSENCE RESULTING FROM OCCUPATIONAL ACCIDENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba poszkodowanych w wypadkach powodujących zwolnienia lekarskie ^a Number of persons injured in accidents at work ^a							Liczba dni niezdolności do pracy The number of days of incapacity to work
	ogółem total	1–3 dni 1–3 days	4–20	21 dni i więcej 21 days and more	1–3 dni 1–3 days	4–20	21 dni i więcej 21 days and more	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				w % ogółu poszkodowanych ^b in % of total persons injured ^b			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa . . . . . <i>Financial and insurance activities</i>	18	1	10	6	5,6	55,6	33,3	620
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ . . . . . <i>Real estate activities</i>	18	–	4	11	–	22,2	61,1	701
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	13	1	4	7	7,7	30,8	53,8	420
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ . . . . . <i>Administrative and support service activities</i>	140	1	64	67	0,7	45,7	47,9	5753
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ^Δ <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	76	5	29	32	6,6	38,2	42,1	2090
Edukacja . . . . . <i>Education</i>	98	1	35	43	1,0	35,7	43,9	2993
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna . . . . . <i>Human health and social security</i>	102	3	41	39	2,9	40,2	38,2	3165
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją . . . . . <i>Arts, entertainment and recreation</i>	14	–	2	8	–	14,3	57,1	407
Pozostała działalność usługowa . . . . . <i>Other service activities</i>	6	–	1	5	–	16,7	83,3	532

^a Bez poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz wypadkach, dla których nie odnotowano niezdolności do pracy. ^b W danej sekcji gospodarki narodowej.

^a Without persons injured in fatal accidents and accidents resulting in incapacity to work. ^b In data section of the national economy.

TABL. 11 /59/. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W GOSPODARCE NARODOWEJ ^aAVERAGE GROSS MONTHLY WAGES AND SALARIES IN NATIONAL ECONOMY ^a

SEKCJE	2005	2010	2011	2012	2013	SECTIONS
O G Ó Ł E M	2630,23	3586,82	3761,89	3881,46	4029,51	TOTAL
sektor publiczny	2838,58	4000,22	4093,09	4185,32	4389,01	public sector
sektor prywatny	2354,94	3165,45	3431,06	3587,25	3683,24	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3379,71	4111,11	#	5665,38	6797,25	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	2529,82	3290,91	3449,98	3589,43	3802,97	Industry
górnictwo i wydoby- wanie	3062,67	4333,40	#	4630,47	#	mining and quarrying
przetwórstwo przemy- słowe.	2441,05	3111,73	3272,87	3413,67	3648,84	manufacturing
wytwarzanie i zaopa- trywanie w energię elektryczną, gaz, parę, wodną i gorącą wodę ^Δ	3291,03	4551,35	#	#	#	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	3615,45	4591,39	4688,82	4863,65	4841,23	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	2145,12	3187,21	3569,01	3531,15	3562,18	Construction
Handel; naprawa pojaz- dów samochodowych ^Δ	2035,39	2884,69	3024,10	3097,24	3168,81	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport gospodarka magazynowa	2802,96	3611,41	3725,89	3852,86	3840,69	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ	1569,39	2169,94	2452,42	2592,80	2615,45	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3920,24	4839,96	5262,03	5672,18	5987,40	Information and commu- nications
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.	3562,81	4836,15	4727,98	5118,44	5415,40	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nierucho- mości ^Δ	2822,32	3549,51	3841,50	4219,18	4526,12	Real estate activities
Działalność profesjonal- na, naukowa i techniczna	2756,92	3683,86	3926,55	4283,62	4019,35	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i dzia- łalność wspierająca ^Δ	1712,49	2411,18	2581,62	2813,73	2918,82	Administrative and sup- port service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne	3203,42	4377,03	4529,18	4578,90	4736,61	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	2819,19	3741,82	3848,59	3917,82	4151,47	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2103,96	3665,50	3734,57	3769,72	3890,39	Human health and social security
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2110,42	2963,26	3099,26	3125,32	3254,50	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2517,21	2370,13	2647,94	2587,42	2564,45	Other service activities

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, bez zatrudnionych za granicą oraz bez fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.^a Excluding economic entities employing up to 9 persons, excluding persons employed abroad, foundations, associations and other organisations.